

Mugayyebat-ı Hamse, Üstad'ın saydığı beş madde ile mi sınırlıdır? Kur'ân'da gayb hakkında özellikle bu beş meselenin tek tek sayılmasının hikmeti nedir?

Bu beş mesele bütün gaybî hususları içine alan esas başlıklar gibidir.

"Kıyamet saatinin ne zaman geleceğini yalnız Allah bilir. Yağmuru da O indirir, rahimlerde olanı O bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Hiç kimse nerede öleceğini de bilemez. Her şeyi mükemmel tarzda bilen ve her şeyden haberdar olan Allah'tır." (Lokman, 31/34)

Bazı âlimlerimiz bu âyetteki beş bilinmeyen konuya mugayyebat-ı hamse derler. Bir hadis-i şerifte de bunu teyid etmek üzere

"Beş şey vardır ki onları Allah'tan başkası bilemez..."(1)

Buyurulduktan sonra bu âyet zikredilmiştir. Münavi'nin dediği gibi, hadisın mânası: *"Bu beş şeyi Allah'tan başkası, bütün özellik ve incelikleriyle bilemez."*

Şu halde bu hadis Allah Teâla'nın bazı makbul kullarına, bu beşten bazı gaybî şeyleri bildirmesine mani değildir.

Bir de şuna dikkat etmek gerekir: Gayb, mutlak gayb ve izafî gayb diye iki çeşittir. Âyet, mutlak gaybın, başkası tarafından bilinmesini reddediyor. İzafî gayb, bazı şartlara, bazı durumlara, bazı şahıslara göre gayb iken, bazılarında göre gayb olmayan hususlara denir. Mesela İstanbul'daki insan, Tokyo'da cereyan eden hâdiseyi bilemez, ama televizyonu veya cep telefonu olan kişi o hâdiseyi izler ve bilir. Bir sene sonra yağmurun ne zaman, ne kadar yağacağı mutlak gaybdır. Ama Allah, dünya atmosferinde yağmurun sebeplerini var ettikten sonra, diğer insanlar için yağmur zamanını bilmek gayb olduğu halde, meteoroloji uzmanları tahmin raporu verebilir.

Diğer bir konu, ana karnındaki ceninin cinsiyetini bilme işidir. Son dönemde ultrason gibi cihazlarla bunu tesbit mümkündür. Âyet-i Kerîme; *"Rahimlerde olanı yalnız Allah bilir."* buyuruyor. "Mâ" Arapçada en umumi bir lafızdır ve son derece geniştir.

Doğacak çocuğun her türlü maddî özelliklerine, genetik özelliklerine şamil olduğu gibi, bütün istidatları, kabiliyetleri, hayat mukadderatı, ta cennete veya cehenneme girinceye kadar bütün ayrıntıları dâhildir ki, bu gaypların yanında, kız mı erkek mi olacağı meselesi zikre bile değmez. Geçen asırlardaki müfessirler için, cinsiyeti bilmek mutlak gayb durumunda olduğundan, bazıları bilinmeyecek şeylere misal verme kabilinden bunu söz konusu etmişlerdir. (2)

Bu beş meselenin zikredilme sebebini ve hikmetini Üstad Hazretleri şu şekilde izah ediyor:

"Elcevap: Yağmurun vakt-i nüzulü bir kaideye merbut olmadığı için, doğrudan doğruya meşiet-i hassa-i İlâhiye ile bağlı ve hazine-i rahmetten hususî iradeye tâbi olduğunun bir sırr-ı hikmeti şudur ki:"

"Kâinatta en mühim hakikat ve en kıymettar mahiyet *vücut, hayat, nur, rahmettir* ki, bu dört şey perdesiz, vasitasız, doğrudan doğruya kudret-i İlâhiye ve meşiet-i hassa-i İlâhiyeye bakar. Sair masnuatta zâhirî esbab kudretin tasarrufâtına perde oluyorlar. Ve muttarid kanunlar ve kaideler, bir derece irade ve meşiete hicap oluyor. Fakat *vücut, hayat, nur ve rahmette* o perdeler konulmamış. Çünkü perdelerin sırr-ı hikmeti o işte cereyan etmiyor."

"Madem vücutta en mühim hakikat rahmet ve hayattır. Yağmur, hayata menşe ve medar-ı rahmet, belki ayn-ı rahmettir. Elbette vesâit perde olmayacak, kaide ve yeknesaklık dahi meşiet-i hassa-i İlâhiyeyi setretmeyecek. Tâ ki, her vakit, herkes, her şeyde şükür ve ubudiyete ve sual ve duaya mecbur olsun. Eğer bir kaide dahilinde olsaydı, o kaideye güvenip, şükür ve rica kapısı kapanırdı."

"Güneşin tulûunda ne kadar menfaatler olduğu malûmdur. Halbuki muttarid bir kaideye tâbi olduğundan, güneşin çıkması için dua edilmiyor ve çıkmasına dair şükür yapılmıyor. Ve ilm-i beşerî, o kaidenin yoluyla yarın güneşin çıkacağını bildiği için, gaipten sayılmıyor. Fakat yağmurun cüz'iyâtı bir kaideye tâbi olmadığı için, her vakit insanlar rica ve dua ile dergâh-ı İlâhiyeye ilticaya mecbur oluyorlar. Ve ilm-i beşerî vakt-i nüzulünü tayin edemediği için, sırf hazine-i rahmetten bir nimet-i hassa telâkki edip hakikî şükrediyorlar. İşte bu âyet, bu nokta-i nazardan yağmurun vakt-i nüzulünü Mugayyebât-ı Hamseye ithal ediyor."

"Rasathanelerdeki âletle bir yağmurun mukaddemâtını hissedip vaktini tayin etmek gaibi bilmek değil, belki gaipten çıkıp âlem-i şehadete takarrubu vaktinde bazı mukaddemâtına ittila suretinde bilmektir. Nasıl en hafî umur-u gaybiye vukua geldikte, veyahut

vukua yakın olduktan sonra, hiss-i kablelvukuun bir nev'iyle bilinir. O gaybı bilmek değil, belki o, mevcudu veya mukarrebü'l-vücudu bilmektir."

"Hattâ ben kendi âsâbımda bir hassasiyet cihetiyle, yirmi dört saat evvel, gelecek yağmuru bazan hissediyorum. Demek yağmurun mukaddemâtı, mebâdileri var. O mebâdiler, rutubet nev'inden kendini gösteriyor, arkasından yağmurun geldiğini bildiriyor. Bu hal, aynen kaide gibi, ilm-i beşerin gaipen çıkıp daha şehadete girmeyen umura vusule bir vesile olur. Fakat daha âlem-i şehadete ayak basmayan ve meşiet-i hassa ile rahmet-i hassadan çıkmayan yağmurun vakt-i nüzulünü bilmek, ilm-i Allâmü'l-Guyûba mahsustur." (3)

Dipnotlar:

- (1) bk. M.Ali Nâsîf, *et-Tâc, Buhârî'den naklen, IV, 282.*
(2) bk. *Kur'an-ı Kerim Meali.*
(3) bk. [Lem'alar, On Altıncı Lem'a.](#)